Göteborgs Stad

Plan för Stadsbyggnadsnämndens tillsyn år 2025, enligt plan- och bygglagen och miljöbalken

Beslut i Stadsbyggnadsnämnden 2025-02-25

Innehåll

1 Inledning 5

1.1 Summering av tillsynsarbetet 2024 5

1.2 Tillsynsprocessen 6

1.3 Personalresurser 9

2 Tillsyn enligt Plan- och bygglagen 11

2.1 Inledning 11

2.1.1 Stadsbyggnadsnämndens tillsynsansvar enligt plan- och bygglagen 11

2.1.2 Ärendekategorier 11

2.2 Utvärdering av 2024 års tillsyn enligt PBL 13

2.2.1 Ärendestatistik 13

2.2.2 Måluppfyllnad 15

2.2.3 Slutsatser 18

2.3 Tillsynsplan för 2025 enligt PBL 19

2.3.1 Behovsutredning 19

2.3.2 Målsättningar och aktiviteter 20

3 Tillsyn enligt Miljöbalken 22

3.1 Inledning 22

3.1.1 Stadsbyggnadsnämndens tillsyn enligt Miljöbalken 22

3.1.2 Ärendekategorier 23

3.2 Utvärdering av 2024 års miljöbalkstillsyn 24

3.2.1 Måluppfyllnad 24

3.2.2 Ärendestatistik 25

3.3 Behovet av planerad tillsyn av strandskyddsområden i Göteborgs kommun 26

3.3.1 Nationella och regionala mål och strategier 26

3.3.2 Kommunala styrdokument 29

3.3.3 Lokala förutsättningar 30

3.3.4 Strandskyddstillsyn 30

3.3.5 Områden där behovet av tillsyn är stort 31

3.4 Tillsynsplan för 2025 för strandskyddet 34

3.4.1 Prioritering av tillsynsinsatser 34

3.4.2 Målsättningar och aktiviteter 36

1 Inledning

Stadsbyggnadsnämnden är tillsynsmyndighet med ansvar över byggnadsfrågor enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, samt strandskydd och stängselgenombrott enligt miljöbalken (1998:808), MB. Som tillsynsmyndighet har nämnden ansvar för att kontrollera efterlevnaden av lagstiftningen, föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av de aktuella lagstiftningarna.

En fungerande tillsynsverksamhet utgör ett viktigt verktyg för att uppnå en effektiv, enhetlig och rättssäker tillämpning av plan- och bygglagstiftningen respektive miljöbalken. Ett aktivt tillsynsarbete ger en tydlig signal att det finns en betydande risk att överträdelser upptäcks och medför konsekvenser.

För att tillsynsarbetet ska kunna följas upp, utvärderas och planeras tar nämnden årligen fram en tillsynsplan. I tillsynsplanen redovisas stadsbyggnadsnämndens tillsynsansvar inom respektive lagstiftning, utvärdering av föregående års tillsynsarbete samt mål och aktiviteter för det kommande året.

En fungerande tillsynsverksamhet utgör ett viktigt verktyg för att uppnå en effektiv, enhetlig och rättssäker tillämpning av plan- och bygglagstiftningen respektive miljöbalken.

Ett aktivt tillsynsarbete ger en tydlig signal att det finns en betydande risk att överträdelser upptäcks och medför konsekvenser.

1.1 Summering av tillsynsarbetet 2024

Tillsynsarbetet har 2024 utgått från prioriteringen av ärenden med fara för liv och hälsa. Det har inkommit många tillsynsärenden av hög allvarlighetsgrad och påfyllnaden av nya prioriterade ärenden har varit konstant. Även den insats som gjorts av anställda medarbetare kring arbetet med hissar och efterlevnaden av de regelverk som följer beträffande besiktning och avstängning av hissar utgår från målbilden om en säker och trygg stad för göteborgare, besökare och näringsliv. Under sommaren har två praktikanter arbetat intensivt med hisstillsyn. Ett annat särskilt fokus under året har varit strandskyddstillsynen som har utförts under senare delen av året. Uppsökande tillsyn har påbörjats under året men inte färdigställts. Uppsökande tillsyn har även gjorts på enkelt avhjälpta hinder (EAH) på kommunens museer samt bibliotek. Tillsynsenheten har även löpande deltagit i forum för myndighetsgemensam samverkan. Insatserna har initierats både från stadens ledning och polis men även från de olika förvaltningarna inom staden. Processkartläggning av tillsynsprocessen har påbörjats under hösten.

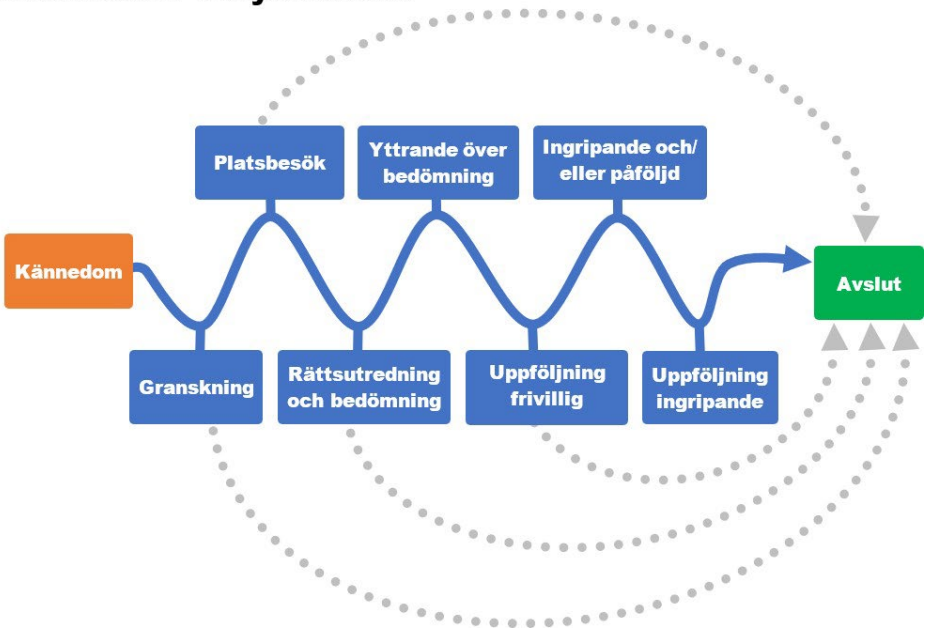
Under året upprättades totalt 1917 nya tillsynsärenden enligt plan- och bygglagen och miljöbalken. Under samma period har förvaltningen fattat beslut om avslut i 1872 tillsynsärenden.

Framdriften i tillsynsarbetet har under 2024 påverkats av flytt från Traktören till Postgatan och arbete gällande arbetssätt och rutiner inom enheten. Framdriften har även påverkats av att tre tillsynshandläggare slutade under hösten.

1.2 Tillsynsprocessen

Tillsynsprocessen börjar med att ett ärende upprättas efter att stadsbyggnadsnämnden fått kännedom om en eventuell överträdelse och avslutas med att nämnden avslutar ärendet genom ett beslut om att inte ingripa, eller avskrivning av ärendet. Vägen fram till avslut ser olika ut beroende på behov av utredning och inställning till rättelse från berörda fastighetsägare.

Processkarta tillsynsärende

Nedan presenteras en översiktlig generell processkarta för tillsynsärenden samt beskrivning av vad de olika momenten innebär.

Kännedom

Processen för ett tillsynsärende börjar med att stadsbyggnadsnämnden genom en anmälan eller genom egen upptäckt får kännedom om att en eventuell olovlig eller tillståndspliktig åtgärd har vidtagits. Stadsbyggnadsnämndens egen upptäckt av åtgärder sker vanligtvis i samband med att handläggare granskar andra ärenden på en fastighet. En extern tillsynsanmälan görs ofta via kommunens hemsida. Mot bakgrund av informationen om en eventuell överträdelse upprättas ett tillsynsärende.

Granskning

Vid en inledande granskning bedömer förvaltningen om ärendet har kommit till rätt myndighet, om det kan avslutas direkt eller kräver vidare utredning samt hur ärendet skall prioriteras i förhållande till eventuell fara för människors liv och hälsa. Om ärendet kräver vidare utredning skickas ett informationsbrev till berörd fastighetsägare. Av informationsbrevet framgår att ett tillsynsärende har

upprättats och vad det avser, hur fastighetsägaren själv kan söka information om vad som kräver tillstånd, samt hur hen på eget initiativ kan ansöka om tillstånd eller vidta rättelse.

Koordinatorn ansvarar för att samordna alla tillsynsärenden fram till att de fördelas till en tillsynshandläggare**.**

Platsbesök

När ärendet tilldelats en handläggare börjar hen utreda om den anmälda åtgärden har utförts i strid med PBL eller MB. I merparten av fallen behöver detaljerad information om åtgärden inhämtas genom ett tillsynsbesök på plats. Fastighetsägaren informeras, i regel om besöket på förhand. Under tillsynsbesöket dokumenteras anmälda åtgärder noggrant genom foton och anteckningar och mått tas vid behov. Namn på de personer som närvarar vid besöket antecknas och vid behov tas kontaktuppgifter till dessa personer. All eventuell muntlig information från fastighetsägare, observationer gjorda av tillsynshandläggare och foton från tillsynsbesöket sammanställs i ett protokoll. Protokollet blir sedan en del av underlaget till bedömningen i ärendet.

Rättsutredning och bedömning

När samtliga relevanta underlag har inhämtats i ärendet görs en formell bedömning av åtgärden utifrån tillämpliga bestämmelser i PBL eller MB. Om åtgärden inte utgör någon överträdelse så avslutas ärendet med ett beslut att inte ingripa eller avskrivning, och bedömningen inkluderas då i beslutet. Om åtgärden bedöms utgöra en överträdelse sammanställs de rättsliga grunderna för detta och möjliga alternativ för frivillig rättelse i ett bedömningsbrev som skickas till fastighetsägaren, eller den som ärendet berör. Frivillig rättelse kan i vissa fall innebära att ansöka om bygglov eller dispens från strandskyddet i efterhand. I andra fall behöver en åtgärd helt tas bort eller ändras så att den blir förenlig med gällande bestämmelser i PBL eller MB.

I bedömningsbrevet anges också vad som sker om fastighetsägaren inte väljer att vidta frivillig rättelse. Det innefattar en upplysning om vilken typ av föreläggande som då kommer att tillämpas, vad som ingår i föreläggandet samt om det kommer att förenas med byggsanktionsavgift eller vite. Sammantaget utgör bedömningsbrevet förvaltningens huvudsakliga kommunicering av ärendets förutsättningar med fastighetsägaren, i de fall rättelse behöver vidtas. I brevet uppmanas fastighetsägaren att inom en fastställd tidsram ge besked till förvaltningen om denne har för avsikt att vidta frivillig rättelse eller inte.

Yttrande över bedömning

Efter att bedömningen skickats ut inväntar stadsbyggnadsförvaltningen besked från fastighetsägaren om hur hen väljer att gå vidare i ärendet. Om fastighetsägaren väljer att vidta frivillig rättelse bestäms en tidsram för när rättelse skall vara utförd. Om fastighetsägaren meddelar att hen inte delar förvaltningens bedömning och motsätter sig rättelse, eller om svar från fastighetsägaren helt uteblir, så går handläggaren vidare med ett ingripande i ärendet.

Uppföljning frivillig

När tidsfristen för frivillig rättelse har gått ut följer förvaltningen upp om det som fastighetsägaren har valt att göra har utförts. Detta görs vanligtvis genom att ta en ny kontakt med fastighetsägaren eller genom att, vid behov, genomföra ett nytt tillsynsbesök. Om det har kommit in en ansökan om lov eller en anmälan om en anmälningspliktig åtgärd flyttas tillsynsärendet över till den handläggare eller inspektör som handlägger ärendet om lov eller anmälan. Om fastighetsägaren har vidtagit rättelse i enlighet med bedömningen avslutas ärendet med ett beslut att inte ingripa, eller avskrivning. Om inga åtgärder har vidtagits eller om det som gjorts inte är tillräckligt går handläggaren vidare med ett ingripande och/eller påföljd i ärendet.

Ingripande och/eller påföljd

Föreläggande och verkställighetsmedel

Om det skett en överträdelse av bestämmelser i PBL eller MB så kan stadsbyggnadsnämnden besluta om olika typer av förelägganden för att åstadkomma rättelse eller genomförande av en åtgärd. Förelägganden kan även, i olika utsträckning, kombineras med verkställighetsmedel, till exempel vite och handräckning. Vilka förelägganden som kan beslutas på delegation av handläggaren respektive behöver beslutas av stadsbyggnadsnämnden framgår av delegationsordningen.

Byggsanktionsavgift

Om någon bryter mot en bestämmelse i PBL ska stadsbyggnadsnämnden ta ut en byggsanktionsavgift om förutsättningarna för det föreligger. Byggsanktionsavgiften är en administrativ avgift, men fungerar också som ett påtryckningsmedel för att åstadkomma rättelse. Byggsanktionsavgift kan beslutas såväl när en bygglovspliktig åtgärd har utförts och lov kan beviljas i efterhand som när bygglov inte kan beviljas och åtgärden ska rättas. Ett beslut om byggsanktionsavgift måste alltid tas av stadsbyggnadsnämnden.

Förslag till beslut i stadsbyggnadsnämnden

Handläggarens förslag till beslut om föreläggande kombinerat med eventuellt verkställighetsmedel eller byggsanktionsavgift sammanställs i ett tjänsteutlåtande. Av tjänsteutlåtandet framgår det hur ärendet har beretts och de rättsliga förutsättningarna för ingripande och/eller påföljd. Innan stadsbyggnadsnämnden tar ett beslut om ett ärende har nämnden en skyldighet att underrätta den som är part i ärendet om allt material av betydelse för beslutet och ge parten möjlighet att inom en viss bestämd tid yttra sig över materialet. I enlighet med detta skickas därför tjänsteutlåtandet till den part som föreläggande eller påföljd kan riktas mot, vilket vanligtvis är fastighetsägaren.

Om fastighetsägaren inkommer med ett yttrande över förslag till beslut så behöver handläggaren ta ställning till om yttrandet påverkar förslag till beslut eller inte i något avseende. I vissa fall kan fastighetsägaren presentera information som visar att åtgärden har rättats och det finns då ingen anledning att gå vidare med föreläggande. I andra fall påverkas förslag till beslut i liten eller ingen utsträckning av yttrandet. Förvaltningens ställningstagande till

yttrandet redovisas då som ett underlag till beslutet som fattas vid stadsbyggnadsnämndens sammanträde, eller på delegation av handläggaren.

Uppföljning ingripande

När tidsfristen för att följa ett föreläggande har löpt följs det upp. Ett förbud ska följas upp löpande vid behov. Om det vid uppföljningen visar sig att det som ärendet gäller har rättats så avslutas ärendet med ett beslut att inte ingripa eller avskrivning. Om föreläggandet inte har följts finns det möjlighet att gå vidare med olika verkställighetsmedel. Om föreläggandet exempelvis har förenats med vite kan förvaltningen ansöka om utdömande av vite och har beslutet förenats med en upplysning om att åtgärden kan genomföras på den ansvariges bekostnad kan det tas ett beslut om att detta ska göras.

Avslut

Alla tillsynsärenden ska avslutas med ett beslut. Beslutet tas när det går att konstatera att det som ärendet gäller inte är olovligt enligt PBL eller MB. Detta kan ofta göras efter att rättelse har vidtagits eller efter att det anmälda har fått lov/startbesked och slutbesked eller dispens i efterhand. Ett ärende kan också avslutas i det fall förvaltningen konstaterar att den aktuella åtgärden är preskriberad. Att en åtgärd är preskriberad innebär *inte* att den inte längre är olovlig enligt PBL, endast att förvaltningen inte har stöd för att ingripa. Av beslutet framgår vad som har skett i ärendet och med vilka underlag och stöd i lagen som beslutet att inte ingripa eller avskrivning motiveras.

1.3 Personalresurser

Stadsbyggnadsförvaltningen arbetar med tillsyn integrerat i lov- och tillståndsprocesser och i separata tillsynsprocesser. Det innebär att många av förvaltningens medarbetare på bygglovsavdelningen kommer i kontakt med och handlägger tillsynsärenden. Beroende på typen av tillsynsärende handläggs ärendet av tillsynshandläggare inom avdelningens tillsynsenhet, av administratörer inom byggstödsenheten eller av koordinatorer, bygglovhandläggare eller byggnadsinspektörer inom någon av de fyra bygglovsenheterna.

Merparten tillsynsärenden handläggs av tillsynshandläggare. I de fall en åtgärd har direkt bäring på ett pågående bygglovsärende, ansökan om strandskyddsdispens, eller resulterar i någon ny ansökan, handläggs ärendet av bygglovhandläggare eller byggnadsinspektör. Tillsynsärenden som gäller mindre åtgärder som får tillstånd i efterhand handläggs ofta av koordinatorer.

Tillsynsärenden som rör ventilation och hissar, där förvaltningen får in godkända protokoll inom skälig tid, handläggs av administratörer inom byggstödsenheten.

Avdelningens tillsynsenhet består i slutet av 2024 av 9 medarbetare som arbetar med tillsynsärenden enligt både PBL och MB. En ny koordinator är rekryterad och börjar vid årsskiftet. Två handläggare har gått över till bygglovsenhet samt

en handläggare har avslutat sin anställning. Rekrytering för vakanta tjänster beräknas vara klar i början av 2025.

2 Tillsyn enligt Plan- och bygglagen

2.1 Inledning

2.1.1 Stadsbyggnadsnämndens tillsynsansvar enligt plan- och bygglagen

Stadsbyggnadsnämnden är som tillsynsmyndighet skyldig enligt lag att utreda behovet av ingripande och påföljd när det finns uppgifter som tyder på att någon inte följt en bestämmelse i PBL.

Grunden för stadsbyggnadsnämndens arbete med tillsyn återfinns i 11 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Av paragrafen framgår att ansvarig tillsynsmyndighet ska pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd enligt detta kapitel, så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i denna lag, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde.

Enligt 8 kap. 8 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF ska en tillsynsmyndighet regelbundet följa upp och utvärdera tillsynsarbetet.

2.1.2 Ärendekategorier

Stadsbyggnadsnämndens tillsyn enligt PBL omfattar i huvudsak de formella bestämmelserna i bygglovsprocessen, byggprocessen och bruksskedet samt de materiella bestämmelserna vid lov och byggande. Med formella bestämmelser menas till exempel att en åtgärd inte får påbörjas utan startbesked och att byggnadens ägare skall utföra obligatorisk funktionskontroll av ventilationssystem. Materiella bestämmelser innefattar krav som ställs på specifika åtgärder såsom utformning, tekniska egenskaper, underhåll och enkelt avhjälpta hinder.

I stadsbyggnadsnämndens tillsyn ingår också att bevaka att den utformning och de tekniska egenskaper som det ställdes krav på när ett byggnadsverk uppfördes i huvudsak bevaras under byggnadsverkets livslängd.

Inom ramen för stadsbyggnadsförvaltningens handläggning delas tillsynsärendena in i följande kategorier; tillsyn, enkelt avhjälpta hinder (EAH), obligatorisk ventilationskontroll (OVK) samt hissar och andra motordrivna anordningar (hiss). Kategorierna utgör strukturen för förvaltningens uppföljning och planering av tillsynsarbetet. Nedan beskrivs exempel på vad som utmärker tillsynsarbetet inom respektive ärendekategori.

2.1.2.1 Tillsynsärenden

Tillståndspliktiga åtgärder
Tillståndspliktiga åtgärder ska ha de tillstånd som krävs innan de utförs. Om en åtgärd som kräver bygglov, rivningslov, marklov eller anmälan har utförts innan tillstånd har utfärdats så ska det utredas och rättas i efterhand. Byggregler och kontrollplaner ska även följas under byggtiden och det skall finnas förutsättningar att utfärda slutbesked. Slutbesked som visar på att åtgärderna uppfyller meddelade krav ska i de allra flesta fall ha lämnats innan åtgärderna tas i bruk.

Rättelse av en olovligt utförd åtgärd kan ske genom att den tas bort, ges lov i efterhand eller på annat sätt rättas. Under vissa förutsättningar ska stadsbyggnadsnämnden också ta ut en byggsanktionsavgift i tillsynsärenden som rör åtgärder som kräver startbesked. Byggsanktionsavgifter kan tillämpas som en straffavgift för att en åtgärd utförts utan tillstånd eller som ett påtryckningsmedel för att rättelse skall vidtas.

Underhåll och varsamhet
Byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas så att utformning och tekniska egenskaper bevaras. Det innebär att byggnadstekniskt underhåll ska utföras så att byggnadsverket bibehåller de tekniska egenskaper som är väsentliga för exempelvis bärförmåga, säkerhet vid användning och brand, skydd med hänsyn till hälsa samt lämplighet för ändamålet.

Tomter, allmänna platser och andra byggnadsverk än byggnader ska underhållas och skötas så att risk för olycksfall begränsas och betydande olägenheter för omgivning och trafik inte uppkommer.

Byggnader som är särskilt värdefulla ur historisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt skyddas av förbud mot förvanskning. Förvanskning avser förändringar av karaktärsdrag eller egenskaper som utgör byggnaders kulturvärden, på ett sådant sätt att ett av dessa värden förstörs helt eller delvis. Förbudet gäller både invändiga och yttre ändringar och oavsett om bygglov krävs eller inte.

2.1.2.2 Enkelt avhjälpta hinder (EAH)

Publika lokaler och allmänna platser ska vara tillgängliga för alla. Med publik lokal menas sådan lokal dit allmänheten har tillträde. Det är exempelvis butiker, bibliotek, vårdcentraler, terminaler och restauranger. En allmän plats är gator, vägar, torg och andra områden som enligt en detaljplan är avsett för allmänheten.

I de fall det finns enkelt avhjälpta hinder finns krav på att fastighetsägare eller verksamhetsutövare åtgärdar dessa för att tillgängliggöra platserna för människor med begränsad fysisk eller kognitiv förmåga. Med enkelt avhjälpta hinder avses hinder i den fysiska miljön som är rimliga att rätta till för att en plats eller lokal ska vara tillgänglig. En bedömning om huruvida ett hinder är enkelt avhjälpt eller inte avgörs i varje enskilt fall, utifrån hänsyn till nyttan av åtgärden, byggnadens eller platsens förutsättningar, kostnad och tidsåtgång.

2.1.2.3 Obligatorisk ventilationskontroll (OVK)

Kontroll av ventilationen i byggnader ska utföras med bestämt intervall och visa på godkänd funktion. Denna obligatoriska kontroll genomförs för att säkerställa en god inomhusmiljö för de som vistas i bostäder eller lokaler. Vid en OVK ska det kontrolleras att ventilationssystemets funktion och egenskaper i huvudsak överensstämmer med de föreskrifter som gällde när systemet tog i bruk. Det är byggnadens ägare som ansvarar för att en OVK utförs inom fastställt intervall. Anlitad funktionskontrollant skickar in ett OVK-protokoll till stadsbyggnadsförvaltningen, oavsett om det visar på godkänd eller icke godkänd funktion.

Stadsbyggnadsnämnden ska övervaka att byggnadens ägare sköter sina skyldigheter beträffande OVK. Om byggnadens ägare inte genomför OVK kan stadsbyggnadsnämnden förelägga ägaren att genomföra den. Om det framgår av ett protokoll att kraven om funktionskontroll inte uppfylls, kan stadsbyggnadsnämnden förelägga ägaren att åtgärda bristerna.

2.1.2.4 Hissar och andra motordrivna anordningar

Kontroll av hissar och andra motordrivna anordningar, såsom trapphissar och portar, ska utföras inom bestämt intervall så att anordningarna erbjuder en betryggande säkerhet vid användandet. Fastighetsägaren ansvarar för att kontrollen utförs inom fastställt tidsintervall och ska också se till att det finns en giltig och väl synlig besiktningsskylt på varje anordning. På besiktningsskylten ska det också framgå sista datum för när nästa besiktning senast måste genomföras. I de fall anordningen inte blir godkänd vid en besiktning inträder ett omedelbart användningsförbud. Ett användningsförbud inträder också om anordningen inte besiktas enligt gällande besiktningsintervall.

Stadsbyggnadsnämnden har tillsyn över att kraven på hissar och andra motordrivna anordningar följs. I detta ingår tillsyn över att anordningar med användningsförbud inte används. Besiktningsprotokoll där anordningen inte har godkänts ska skickas till stadsbyggnadsnämnden. När ett icke-godkänt besiktningsprotokoll kommer in till stadsbyggnadsnämnden skickas ett brev till fastighetsägaren med information om att hen så snart som möjligt måste åtgärda bristerna, och att hen därefter måste skicka in ett besiktningsprotokoll som visar på godkänd funktion. Vid behov utförs tillsynsbesök för att kontrollera att anordningen inte används i strid mot användningsförbudet. Användningsförbudet upphävs efter att den motordrivna anordningen har godkänts vid en besiktning och ett godkänt protokoll kan visas för tillsynsmyndigheten.

2.2 Utvärdering av 2024 års tillsyn enligt PBL

2.2.1 Ärendestatistik

Under 2024 har totalt 1894 tillsynsärenden enligt PBL upprättats till följd av inkommen anmälan eller på eget initiativ av förvaltningen. Under året har 1852

tillsynsärenden avslutats med stöd av PBL. Avslutade ärenden har upprättats både innan och under år 2024. Antalet upprättade ärenden har ökat med ca 7,5% mellan år 2023 och 2024. Förvaltningen kan konstatera att antalet hissärenden står för den största ökningen medan antalet ”vanliga” tillsynsärenden samt enkelt avhjälpta hinder har minskat något. I likhet med 2023 har det under 2024 inte inkommit några så kallade “massanmälningar” till förvaltningen.

Ärendeinströmningen har de senaste åren ökat och ligger för 2024 kvar på en fortsatt hög nivå. Då det under perioder varit flera vakanta tjänster på tillsynsenheten samtidigt som avdelningen i stort fått fler inkomna ärenden än estimerat, har antalet resurser som handlagt tillsynsärenden inte varit tillräckliga för att klara av att både hålla inflödet av ärenden i balans och samtidigt arbeta undan den ärendeskuld som finns. Det medför att förvaltningen inte har nått en önskad ärendebalans under året. Förvaltningen har fortsatt att tydligt prioritera ärenden utifrån om de utgör någon påtaglig fara för liv och hälsa. Andra ärenden har därmed fått en lägre prioritering och hanteras i turordning, vilket under den senare delen av 2024 har lett till en ökad hanteringstid för de ärenden som inte är prioriterade.

Förvaltningen noterar dock att det totala antalet avslutade ärenden under 2024 är i paritet med antalet upprättade ärenden om än inte lika många eller fler, något trots allt får ses som mycket positivt. En bidragande faktor till de jämna sifforna kan vara att de informationsinsatser som förvaltningen genomfört gällande OVK- samt hissärenden har ökat medvetenheten hos byggnadsägare och fastighetsägare om ansvaret att skicka in godkända protokoll till förvaltningen. Det ska dock noteras att det likt tidigare år inte nödvändigtvis behöver vara de ärenden som upprättats under 2024 som har avslutats under året, utan det kan vara äldre ärenden som tidigare varit ofördelade eller som legat för prövning i överinstans under lång tid.

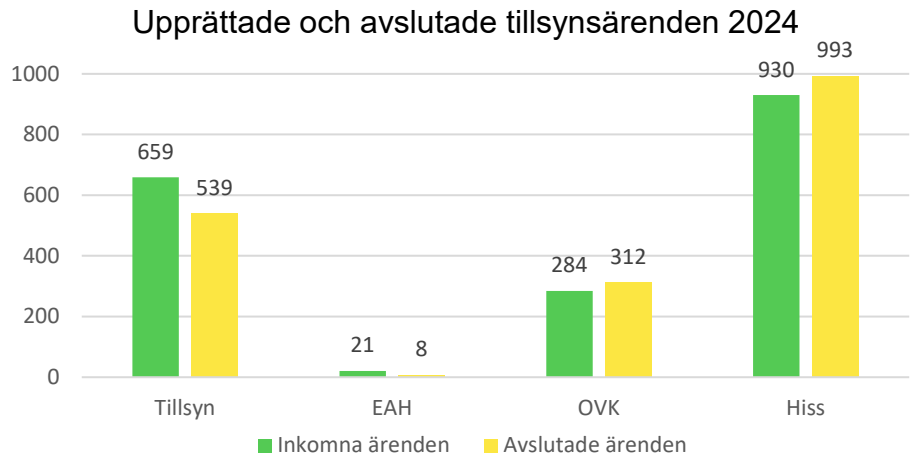

Diagram 1. *Diagrammet visar antal ärenden som inkommit samt avslutats inom respektive kategori. Då ärenden inte varit fördelade till handläggare sedan tidigare år har det varit möjligt att avsluta fler ärenden än vad som upprättats.*

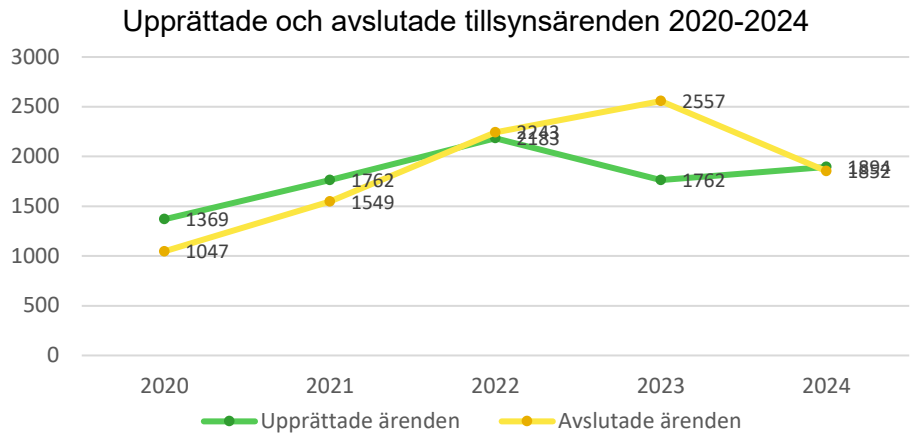

Diagram 2. *I diagrammet visar grön kurva hur många ärenden som upprättats under åren 2020–2024 samt gul kurva hur många ärenden som avslutats inom samma tidsperiod.*

2.2.2 Måluppfyllnad

I stadsbyggnadsnämndens tillsynsplan för 2024 sattes mål inom respektive ärendekategori. Nedan följer dessa mål samt en kort kommentar om årets arbete med att nå respektive mål.

2.2.2.1 Interna arbetssätt

Målsättning

- Processinriktat arbetssätt

Effektmål

- Upprätta tydliga riktlinjer på avdelningsnivå för egeninitiering av tillsynsärenden för effektivare tillsyn.

Resultat

Avdelningens ambition var att under året göra en intern översyn om när vi själva initierar tillsynsärenden, för att utifrån översynen kunna upprätta en riktlinje för när ärenden ska upprättas.

Med anledning av resursbrist har avdelningen beslutat att avvakta genomförande av denna aktivitet till 2025.

2.2.2.2 Tillsynsärenden, skymd sikt

Målsättning

- Att skapa en trygg gatumiljö i staden, där fotgängare, cyklister och bilister kan känna sig säkra.

Effektmål

- Minska antalet upprättade ärenden gällande farliga utfarter och korsningar i gatumiljö.

Resultat
Stadsbyggnadsförvaltningen genomförde under juni månad en informationsinsats riktad till fastighetsägare gällande stadens riktlinjer för skymd sikt vid utfarter och korsningar. Informationen spreds genom inlägg på sociala medier, en artikel i lokaltidningen samt ett pressmeddelande. Inlägget på sociala medier gav stor spridning med en räckvidd om 31 500 visningar samt 2000 inläggsreaktioner. Förvaltningen kunde efter satsningen även se ett ökat besöksantal på vår webbsida. Satsningen bedöms sammantaget som lyckad i att sprida information om gällande lagar och riktlinjer för växtlighet i gatumiljöer i Göteborgs stad.

Utifrån en granskning av antalet upprättade ärenden före och efter juni månad kan förvaltningen konstatera att 52 ärenden gällande *olägenhet-växtlighet* upprättades under januari-juni, medan 74 ärenden upprättades under juli-december. Ökningen av antalet upprättade ärenden kan vara en följd av att ärendetypen uppmärksammats genom informationsinsatsen som genomfördes. I en jämförelse med föregående år kan förvaltningen konstatera att det endast skilde ett ärende i antalet upprättade ärenden mellan åren 2023 och 2024. Förvaltningen bedömer att det är för tidigt att kunna utvärdera resultaten av aktiviteten redan i år. I förlängningen bör det leda till en säkrare stadsmiljö, förutsatt att ägarna till växtligheten håller efter den under kommande år.

2.2.2.3 Myndighetssamverkan

Målsättning
- Att verka för en sund konkurrens samt ökad trygghet och säkerhet i Göteborg.

Effektmål
- Genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra osund konkurrens och kriminell påverkan, samtidigt som snabba och effektiva åtgärder vidtas vid upptäckt.

Resultat
Stadsbyggnadsförvaltningen har under året samverkat med andra förvaltningar inom staden samt externa myndigheter för att främja en tryggare stad. Förvaltningen har vid ett flertal tillfällen bistått förvaltningar inom staden och externa myndigheter med information om plan- och bygglagstiftningen samt gällande bygglov och ritningar.

2.2.2.4 Hissar och andra motordrivna anordningar

Målsättningar
- Att ägare till motordrivna anordningar skyndsamt åtgärdar rapporterade brister i de fall en anordning har blivit underkänd vid en kontroll.

Effektmål
- Att underkända hissar och motordrivna anordningar inte används.

Resultat

Stadsbyggnadsförvaltningen har under åren 2022–2023 haft fokus på att utföra tillsyn av hissar där förvaltningen fått kännedom om icke godkända protokoll. Arbetet har gett en god utdelning i en stor mängd avslutade ärenden och även bidragit till flera beslut om byggsanktionsavgifter. Under 2024 har förvaltningen fortsatt arbetet med att utföra kontroll av hissar där underkända protokoll inkommit. En temadag för detta avsattes under våren, då en större mängd ärenden kunde avslutas efter att förvaltningen konstaterat att bristerna åtgärdats i hissarna. Därtill har avdelningen haft möjlighet att under sommarmånaderna få extra personal som möjliggjort en mer omfattande tillsyn av underkända hissar.

Med syfte att klargöra regelverk kring hissar, vem som ansvarar för hissäkerhet etcetera och med det i längden skapa en tryggare hissmiljö i staden, kallade förvaltningen stadens större fastighetsägare och bostadsrättsföreningar till ett digitalt informationsmöte under våren 2024 där de medverkande fick möjlighet att ställa frågor.

Förvaltningen har under hösten även arbetat för att effektivisera arbetssättet gällande byggsanktionsavgifter för hissar och motordrivna anordningar som använts i strid mot användningsförbud, med utgångspunkt i en rutin som arbetades fram föregående år. Förvaltningen bedömer att det i nuläget är för tidigt att se effekter av arbetet men tror att justeringarna framöver kommer leda till en effektivare handläggning av dessa ärenden. Genom en effektivare handläggning bedömer förvaltningen att det också kommer medföra att färre underkända hissar och motordrivna anordningar används.

2.2.2.5 Enkelt avhjälpta hinder (EAH)

Målsättningar

- Att lokaler och platser dit allmänheten har tillträde är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning

Effektmål

- Att stadens kommunala muséer och bibliotek uppfyller tillgänglighetskrav gällande tillträde till publika lokaler.

Resultat

Förvaltningen genomförde under hösten 2024 tillsynsbesök vid stadens muséer och bibliotek, för att granska om de uppfyllde tillgänglighetskraven gällande publika lokaler. Totalt besöktes 30 objekt, där brister kunde konstateras vid hälften av objekten. De övriga 15 objekten bedömdes uppfylla tillgänglighetskraven vid respektive entré. Handläggning av de ärenden där brister kunde konstateras planeras genomföras under 2025.

2.2.2.6 Obligatorisk ventilationskontroll (OVK)

Målsättningar

- Att de lagstadgade kontroller som ska utföras under året genomförs och att rapporterade brister åtgärdas skyndsamt av byggnadens ägare.

Effektmål

- Att minska tiden för att få in korrekta underlag och därmed korta ner handläggningstiden och snabbare säkerställa god ventilation i byggnaderna.

Resultat

Förvaltningen bjöd in större fastighetsägare och bostadsrättsföreningar till ett digitalt informationsmöte i november 2024. Ett digitalt möte möjliggjorde för fler intresserade att kunna medverka och intresset var stort. Under mötet fick förvaltningen en möjlighet att gå igenom bland annat vad som gäller för olika typer av ventilationssystem, besiktningsintervall och varför det är viktigt för byggnadsverkets ägare att se till att ventilationen fungerar utan problem. De medverkande fick möjlighet att ställa frågor både under och efter mötet. Förvaltningen bedömer att informationssatsningen varit positiv.

2.2.3 Slutsatser

Tillsynsverksamheten har under året varit inriktad på att handlägga prioriterade ärenden som handlar om människors liv och hälsa, där ärendetyperna siktskymmande växtlighet och olovligt boende varit de vanligast förekommande. En justering av vilka ärendetyper som ingår i de prioriterade ärendena gjordes i början av 2024. Numera inkluderar de prioriterade ärendena främst olovliga boenden och olovliga verksamheter/användning i lokaler som kan vara uppenbart farliga.

Löpande insatser under året som regelbunden uppföljning av statistik och utveckling av rutiner och mallar har bidragit till att handläggningen har kunnat effektiviseras.

Förvaltningen kan konstatera att de arbetssätt som implementerats under tidigare år gällande hiss- samt OVK-ärenden har gett goda resultat i en tydlig rutin för handläggning av dessa ärenden. Genom tydliga rutiner skapas förutsättningar för en effektivare handläggning.

Sammanfattningsvis kan förvaltningen konstatera att den tidigare trenden som observerats gällande fler avslutade ärenden än nyinkomna har avstannat något under 2024. Detta bedöms bero på ett flertal faktorer, som exempelvis vakanta tjänster, flytt till nya arbetslokaler och ett flertal projekt inom verksamhetsutveckling som tagit tid i anspråk. Antalet inkommande ärenden bedöms ligga på samma nivå som föregående år.

2.3 Tillsynsplan för 2025 enligt PBL

2.3.1 Behovsutredning

I mitten av januari 2025 fanns det 803 tillsynsärenden som ännu inte var fördelade till någon handläggare. Av dessa var den största ärendemängden inom OVK, tätt följt av tillsynsärenden och hissärenden. Det fanns endast ett fåtal EAH-ärenden som inte tilldelats någon handläggare. Sammanfattningsvis kan förvaltningen konstatera att den totala mängden ärenden som inte fördelats till en handläggare har ökat med ca 10%.

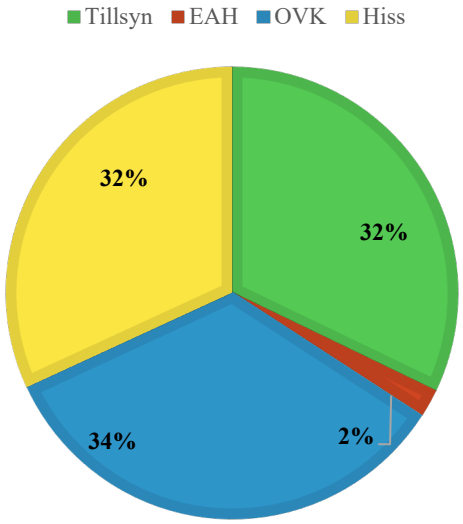

Diagram 3. *Diagram som visar fördelningen av ofördelade ärenden i inom respektive kategori.*

Inom tillsynsenheten planeras resurstillsättningen för 2025 vara 11 tillsynshandläggare samt en koordinator. Detta är sammantaget något färre tjänster än vad som beräknades för 2024. Under 2024 skedde en större personalomsättning på enheten vilket resulterade i att antalet personer i tjänst var lägre än beräknat.

Antalet upprättade tillsynsärenden har de senaste åren ökat i snabb takt, med toppnoteringar under 2022 då flera stora så kallade massanmälningar inkom. Ärendeinflödet har därefter minskat något när de stora anmälningarna inte inkommit, men fortsatt ligga på en hög nivå. Förvaltningen har därför skäl att tro att inflödet av tillsynsärenden kan antas uppgå till motsvarande nivå under 2025.

Förvaltningen har även noterat en ökning av ärenden av mer komplex och teknisk karaktär, som exempelvis ärenden gällande brandskydd och byggnaders bärighet. Den 1 juli 2025 ska nya byggregler börja gälla som syftar till att främja utveckling och innovation inom byggsektorn, de så kallade Möjligheternas byggregler. Med anledning av de nya byggreglerna som lägger mer ansvar på byggherren under byggskedet och på tillsyn i efterhand, befarar

förvaltningen liksom många andra kommuner i Sverige att antalet tillsynsärenden kan komma att öka de kommande åren.

Förmågan att handlägga tillsynsärenden enligt PBL med befintliga personalresurser på avdelningen är avhängigt en stabil personalgrupp och utrymme för dels kompetensutbyte inom avdelningen, dels kompetenshöjande insatser inom tekniska sakfrågor. I det fall de nya byggreglerna genererar fler ärenden i tillsynsskedet kan resursfördelningen på avdelningen behöva justeras.

Under förutsättning att ovanstående analys är korrekt och insatser möjliggörs bedömer förvaltningen sammantaget att antalet avslutade tillsynsärenden fortsatt kommer kunna ligga på en hög nivå under 2025. På tillsynsenheten har en koordinator nyligen rekryterats samt två tillsynshandläggare. Därtill finns två vakanta tjänster. Nyanställda förväntas inte kunna leverera på samma nivå som en resurs som varit anställd en längre period. Det är först efter ett halvår man kan börja se resultat. Handledare kommer behöva avsätta tid för upplärning av de nya resurserna, vilket tar arbetstid i förfogande. Utifrån den aktuella resursfördelningen ser därför möjligheterna för att både omhänderta inflödet av nya ärenden och samtidigt arbeta med de ärenden som ännu inte fördelats till en handläggare små ut. Det finns därmed en risk att summan av antalet ofördelade ärenden kommer vara oförändrad eller till och med öka en aning under det första halvåret 2025.

2.3.2 Målsättningar och aktiviteter

I tillsynsplanen för 2025 har, likt tidigare år, målsättningar för verksamheten kompletterats med mer specifika aktiviteter som bedöms bidra till att målen uppnås. Mer detaljerade aktiviteter kommer att formuleras på enhetsnivå.

Antalet uttalade aktiviteter kommer under 2025 vara begränsade. Förvaltningen kommer fortfarande, inom grunduppdraget, fortsätta sprida kunskap till fastighetsägare och verksamhetsutövare i staden om gällande lagstiftning, särskilt inom ärendegrupperna hiss och OVK.

Förvaltningen har tidigare bedömt att det inte har funnits utrymme för målsättningar om att bedriva någon planerad egeninitierad tillsyn mot bakgrund av den stora mängden ofördelade tillsynsärenden. För 2025 bedöms det fortsatt inte möjligt för stadsbyggnadsnämnden att genomföra större insatser av planerad egeninitierad tillsyn utifrån PBL då det dels är ett högt inflöde av ärenden i relation till antalet resurser, dels eftersom det på enheten finns utvecklingsarbete som behöver prioriteras för en effektiv process och välfungerande arbetsmiljö.

För 2025 planerar förvaltningen dock att göra ytterligare en riktad insats gällande EAH, mer specifikt tillsyn av minst 10 lokaler inom stadens förvaltning. Den planerade tillsynen, genom exempelvis regelbundna aktiviteter, är viktig för att upprätthålla legitimiteten för lagstiftningen.

Målkategori	Målsättning	Effektmål	Aktivitet
Tillsynsärenden	Verka för en säker, trygg och snygg stad	Hantera den ärendeinströmning av eventuellt olovligt utförda åtgärder förvaltningen har för att fullfölja vårt tillsynsansvar över PBL	Genomföra två mindre projektbaserade aktiviteter, så som att hantera liknande ärenden samtidigt, för att effektivisera arbetet och öka kompetensen inom specifika områden.
Myndighets-samverkan	Att verka för en sund konkurrens samt ökad trygghet och säkerhet i Göteborg.	Genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra osund konkurrens och kriminell påverkan, samtidigt som snabba och effektiva åtgärder vidtas vid upptäckt.	Medverka i de myndighetsgemen-samma samverkans-insatser som initieras i staden, där tillsynsfrågor avseende PBL kan vara aktuella.
EAH	En tillgänglig stad för alla personer.	Att lokaler och platser som staden förvaltar, dit allmänheten har tillträde, är möjliga att använda och besöka för alla.	Genomföra en tillgänglighets-bedömning av minst 10 lokaler inom stadens förvaltningar, för att identifiera hinder för personer med funktionshinder.
Interna arbetssätt	Att skapa samsyn i avdelningens processinriktade arbetssätt	Att det på avdelningen finns tydliga riktlinjer för egeninitiering av tillsynsärenden, för ett effektivare tillsynsarbete.	Göra en intern översyn om när vi själva initierar tillsynsärenden och utforma riktlinjer om när ärenden bör upprättas.
	En breddad kompetens på avdelningen gällande aktuella ändringar i lag och föreskrifter	Höja kunskapsnivån om vad de nya föreskrifterna Möjligheternas byggregler innebär och hur de ska användas för att säkerställa en rättssäker tillämpning.	Genomföra en utbildningsinsats för de handläggare och inspektörer som i det dagliga arbetet berörs av ändringarna

3 Tillsyn enligt Miljöbalken

3.1 Inledning

3.1.1 Stadsbyggnadsnämndens tillsyn enligt Miljöbalken

Stadsbyggnadsnämnden ska enligt 1 kap. 6 § miljötillsynsförordningen (2011:13), MTF ha en utredning av tillsynsbehovet avseende nämndens ansvarsområde enligt miljöbalken. Utredningen ska ses över varje år och efter behov. Enligt 8 § MTF ska nämnden varje verksamhetsår upprätta en tillsynsplan som grundas på behovsutredningen. Av planen ska det framgå hur nämnden tagit hänsyn till den nationella tillsynsstrategin. Syftet med tillsynsstrategin är att få genomslag för nationella prioriteringar, lyfta fram angelägna utvecklingsområden för att stärka tillsynsverksamheten, öka tillsynens effektivitet, likvärdighet och rättssäkerhet, förenkla tillsynsmyndigheternas planering av tillsyn samt tydliggöra vad som ska följas upp.

Enligt miljötillsynsförordningen ska det hos den operativa tillsynsmyndigheten finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Utredningen ska avse en treårsperiod och ska ses över årligen eller efter behov. Utredningen ska klargöra vilka resurser som behövs för att utföra myndighetsuppdraget och ska tillsammans med ett tillsynsregister ligga till grund för tillsynsplan enligt miljöbalken.

Stadsbyggnadsnämnden är tillsynsmyndighet för strandskyddsbestämmelserna som beskrivna i 7 kap. Miljöbalken (MB) och för stängsel eller liknande som hindrar allmänheten tillträde till friluftsområden enligt 26 kap. 11 § MB, så kallade stängselgenombrott.

Enligt 26 kap. 1 § MB ska tillsynsmyndigheten genom tillsynen säkerställa att syftet med miljöbalken uppfylls genom att på eget initiativ eller efter information från allmänheten i nödvändig utsträckning kontrollera att miljöbalken följs samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse, samt underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter genom information och liknande verksamhet.

Enligt 26 kap. 2 § MB ska kommunen skyndsamt anmäla överträdelser av bestämmelser i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten, om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts.

Som huvudregel är det kommunerna som prövar och bedriver strandskyddstillsyn, Länsstyrelsen prövar och bedriver endast tillsyn:

- inom områden som skyddas enligt andra bestämmelser i 7 kap. MB, det vill säga inom nationalparker, naturreservat som är beslutade av

Länsstyrelsen, kulturreservat, naturminne, biotopskyddsområde, djur- och växtskyddsområde landskapsbildsskydd samt Natura 2000,

- när det rör byggande av en allmän väg, järnväg eller försvarsanläggning.

3.1.2 Ärendekategorier

3.1.2.1 Tillsyn av strandskyddsbestämmelserna

Strandskyddet betraktas som ett starkt allmänt intresse.

Strandskyddets syften är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.

Stränderna, vid våra kuster, sjöar och vattendrag, har stor betydelse för både människor, djur och växter. För oss människor är strandmiljöerna en inspirerande källa till naturupplevelser, avkoppling och aktiviteter som bad, fiske och vandring. De flesta människor, oavsett ålder, kön och ursprung, trivs i närheten av vatten och i vattenmiljöer. För djur och växter ger övergången mellan land och vatten, strandzonen, utrymme för en mängd olika miljöer där strandnära växt- och djurarter lever. Strandzonen fungerar också som så kallade spridningskorridorer och som tillflyktsort för en mängd arter i ett landskap som i övrigt präglas av rationell produktion.

Strandskyddet regleras i 7 kap. 13-18h §§ MB. Strandskyddet gäller generellt inom 100 meter från strandlinjen vid hav, sjöar och vattendrag, men kan helt eller delvis upphävas eller utökas upp till 300 meter.

Strandskyddet är ett förbud som innebär att de flesta bygg- och anläggningsåtgärder *inte* är tillåtna inom strandområdet. Även andra åtgärder som *avhåller* allmänheten från att vistas i strandområdet eller som påverkar växt- och djurlivet är förbjudna.

Det finns under vissa specifika förutsättningar möjlighet att få dispens från strandskyddet för att utföra åtgärder som annars vore förbjudna.

3.1.2.2 Stängselgenombrott

Enligt 26 kap. 11 § MB får en tillsynsmyndighet förelägga den som håller stängsel i ett område av betydelse för friluftslivet eller i närheten av ett sådant område att ordna grindar eller andra genomgångar som behövs för att allmänheten skall kunna komma till mark inom ett sådant område som omfattas av allemansrätten.

Är det uppenbart att ett stängsel endast är avsett att utestänga allmänheten från området, får föreläggande meddelas om att ta bort det. Vad som nu har sagts om stängsel skall tillämpas på motsvarande sätt när det gäller diken.

3.2 Utvärdering av 2024 års miljöbalkstillsyn

3.2.1 Måluppfyllnad

För att uppnå syftet med strandskyddstillsynen och utifrån tillgängliga resurser sattes målsättningar upp för 2024 med tillhörande aktiviteter för att uppnå målen. Nedan följer dessa mål samt en kort kommentar om årets arbete med att nå respektive mål.

Målkategori	Målsättning	Effektmål	Aktivitet
Planerad tillsyn	Bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet och det rörliga friluftslivet i naturreservatet Stora Amundö och Billdals skärgård.	Tillsynsärenden har startats och handläggningen påbörjats i de fall där det är troligt att en överträdelse skett inom inventerings-området.	Inventera strandlinjen i Amundövik och på relevanta delar av Stora Amundön och starta tillsynsärenden där det behövs.
	Säkerställa att villkor i dispensbeslut följs	En uppföljning har gjorts i relevanta ärendet och tillsynsärenden har startats vid behov.	Följa upp villkoren i medgivna dispenser i utvalda ärenden med prioritering av exponerings-skyddade vikar

3.2.1.1 Planerad tillsyn

Målsättning

- Bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet och det rörliga friluftslivet i naturreservatet Stora Amundö och Billdals skärgård.

Effektmål

- Tillsynsärenden har startats och handläggning påbörjats i de fall där det är troligt att en överträdelse skett inom inventeringsområdet.

Resultat

Ett förberedelsearbete inför inventeringen längs utpekad kust har gjorts under 2024, till exempel har relevanta fastigheter valts ut. Själva fältarbetet planeras att göras under första kvartalet 2025.

Målsättning

- Säkerställa att villkor i dispensbeslut följs.

Effektmål

- En uppföljning har gjorts i relevanta ärenden och tillsynsärenden har startats vid behov

Resultat
Uppföljningen av villkor i strandskyddsdispenser har gjorts till viss del men inte i den omfattning som planerats på grund av personalomsättning.

3.2.2 Ärendestatistik

3.2.2.1 Tillsynsärenden strandskydd

Inför 2025 fanns det 61 pågående ärenden varav handläggning inte har påbörjats i 13 av dem. Inför 2024 fanns det 63 pågående ärenden varav handläggning inte påbörjats i 14 av dem. Detta innebär att förutsättningarna är ungefär desamma inför 2025 som inför 2024.

Från 1 jan 2024 tom 31 december 2024 har det upprättats 23 ärenden gällande tillsyn av kommunens strandskyddade områden. Upprättade tillsynsärenden strandskydd var 2022 och 2023 44 respektive 50. Inga egenupprättade ärenden under 2024 då förvaltningen skjutit fram fältarbetet i tex Amundövik gällande den planerade tillsynen till 2025. Det fältarbetet skulle troligtvis genererat några fler upprättade tillsynsärenden under 2024.

Den uppsökande insats som gjordes under 2023 och de ärenden som den genererade har merparten av dessa handlagts under 2024.

Handläggningstiden av tillsynsärenden utifrån miljöbalken är generellt längre, främst på grund av att det oftast finns bättre och sämre tider för djur- och växtliv på året för att åtgärda och ta bort vissa åtgärder inom strandskyddade områden.

Under 2024 har flera av föreläggandena som förvaltningen förberett i dessa typer av ärenden bordlagts flertalet gånger av stadsbyggnadsnämnden, vilket förlängt handläggningstiden.

Det har avslutats 20 ärenden 2024 jämfört med 28 stycken 2023 och 28 stycken 2022.

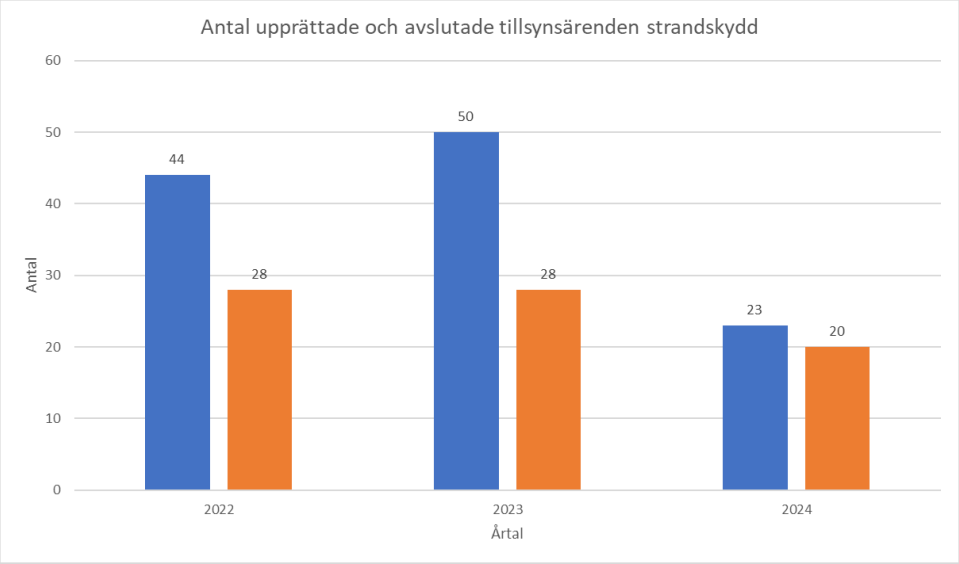

Diagram 4. *Antal upprättade och avslutade tillsynsärenden strandskydd 2022–2024.*

3.2.2.2 Stängselgenombrott

Det har under 2024 upprättats ett fåtal ärenden angående stängselgenombrott. I vissa fall har strandskyddsbestämmelserna varit grund för ingripande gällande avstängning av områden och registrerats som tillsyn strandskydd.

3.3 Behovet av planerad tillsyn av strandskyddsområden i Göteborgs kommun

Nedan mål och strategier syftar till att identifiera geografiska områden där det finns ett särskilt stort behov av tillsyn som underlag för att planera egeninitierade tillsynsaktiviteter inom kommunen.

3.3.1 Nationella och regionala mål och strategier

3.3.1.1 Nationella tillsynsstrategin

Naturvårdsverket har i samverkan med en rad andra statliga myndigheter en strategi för miljöbalkstillsynen. Den nuvarande strategins giltighetstid är förlängd med ett år och gäller för åren 2022–2025. Arbetet med strategiperioden för 2026 - 2029 har startat. Strategin fokuserar på den planerade tillsynen och har ett nationellt perspektiv, och tillämpningen av strategin kommer därför variera beroende av lokala förhållanden.

Strategin är indelad i olika fokusområden. Det som är relevant för strandskyddstillsynen är *Naturtillsyn* och gäller påverkan på naturvärden i grunda havsvikar. Dessa vikar är av stor vikt för den biologiska mångfalden och där finns ofta hotade arter som ålgräs och kransalger som i sig skapar viktiga livsmiljöer i vattnet. De tillsynsaktiviteter som tas upp i strategin och som är relevanta för stadsbyggnadsnämndens tillsynsverksamhet är att:

- Följa upp både nekade och givna dispenser genom tillsyn i/vid prioriterade grunda exponeringsskyddade havsvikar
- Planera och genomföra tillsyn i/vid grunda exponeringsskyddade havsvikar och där det är skäligt, förelägga om återställelse

3.3.1.2 Sveriges miljömål

Miljömålssystemet består av ett (1) generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt ett antal etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Sveriges miljömål är det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. Stadsbyggnadsnämnden anser att tre av kvalitetsmålen är direkt relevanta för strandskyddstillsynen;

- Levande sjöar och vattendrag,
- Hav i balans samt levande kust och skärgård,

- Ett rikt växt- och djurliv.

Miljömålen visar på betydelsen av att upprätthålla strandskyddet, särskilt i områden med större betydelse för friluftsliv, biologisk mångfald och naturvärden i allmänhet. De områden som har särskild betydelse för att uppnå strandskyddets syften är också viktiga att värna för att uppnå miljömålen.

Levande sjöar och vattendrag

Riksdagens definition av miljömålet är att ”Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.”

Målet har en stark koppling till strandskyddets båda syften och strandskyddstillsynen pekas ut som ett konkret förslag för vad kommunerna kan göra för att målet ska kunna uppnås. Målet ger ökad tyngd åt kommunens strandskyddstillsyn och pekar på behovet av tillsyn vid sjöar och vattendrag.
Hav i balans samt levande kust och skärgård

Definitionen av miljömålet är att ”Västerhavet […] ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.”

Målet lägger vikt både på natur- och friluftsvärden i och vid havet och i skärgården och ligger i linje med strandskyddets syften. Även för detta mål pekas kommunens strandskyddstillsyn ut som ett lämpligt redskap för att kunna uppnå målet.

Ett rikt växt- och djurliv

Målets definition är att ”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.”

Målet ligger i linje med strandskyddets syfte att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Även människors tillgång till naturen ska säkras enligt målet, vilket stämmer med strandskyddets syfte att upprätthålla allemansrätten. Som åtgärder för att uppnå målet föreslås översiktsplanerna förbättras med avseende på biologisk mångfald och friluftslivet, samt arbeta utifrån konceptet grön infrastruktur. Strandskyddstillsynen kan användas som ett verktyg för att värna den gröna infrastruktur som finns utpekad i översiktsplanen.

3.3.1.3 Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är enligt Naturvårdsverket ”ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet.” Begreppet är ett redskap för att hantera ekosystem och biologisk mångfald på landskaps- och planeringsnivå. Länsstyrelsen har tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur som främst riktar sig till kommunernas översiktsplanering.

Enligt handlingsplanen har ”ny bebyggelse i strandskyddade områden […] effekter på grön infrastruktur, genom ianspråktagande och fragmentering av värdefulla livsmiljöer och kulturella ekosystemtjänster.” Grunda mjukbottnar pekas ut som en viktig livsmiljö som riskerar att försvinna längs kusterna om inte strandskyddet efterlevs. Handlingsplanen understryker också strandskyddets betydelse för att över lag bevara marina livsmiljöer.

3.3.1.4 Riksintressen

Riksintressen utgör geografiska områden av nationell betydelse inom en mängd olika avseenden och regleras i 3–4 kap. miljöbalken. Riksintressena utgör i första hand underlag för kommunernas översiktsplanering. Nedan redogörs för de riksintressen som finns utpekade i Göteborgs kommun och som bedöms vara relevanta för det planerade tillsynen i kommunen.

Högexploaterad kust 4 kap. 4 § MB
Riksintresset syftar till att förhindra ytterligare fritidsbebyggelse i kustområdet och skärgården och omfattar hela kommunens havskust. Denna ambition avspeglas även i kommunens översiktsplan som i stort inte föreslår någon utökad bebyggelse i dessa områden. På grund av riksintressets omfattning ger den begränsad vägledning, men pekar på den generellt sett stora betydelsen att upprätthålla strandskyddet längs kommunens kust.

Naturvården 3 kap. 6 § MB
Inom kommunen finns sju riksintressen för naturvården som berör strandskyddsområden. Tre avser kommunens större vattendrag; Säveån, Lärjeån och Göta- och Nordre älv. Två avser naturområdena Orremossen och Ånggårdsbergen. Även Galterö i södra skärgården samt Nordre älvs estuarium är utpekade riksintressen. Områden av riksintresse för naturvården som överlappar strandskyddsområden får anses ha särskilt stor betydelse för strandskyddets syfte att bevara växt- och djurlivet.

Friluftslivet 3 kap. 6 §
Inom kommunen finns åtta områden som utpekats som riksintressen för friluftslivet. Flera av dessa, Ånggården, Säveån, Nordre älvs estuarium, Nordre- och Göta älv och Lärjeåns dalgång överlappar till stor del motsvarande riksintresse för naturvården. Utöver dessa är även naturområdet Vättlefjäll samt hela skärgården utpekade. Även Sandsjöbacka i kommunens södra del är utpekat, men ligger till stor del i angränsande kommuner. Även dessa

riksintressen ger vägledning avseende vilka områden som har särskild betydelse för strandskyddets syften.

Kulturmiljövården 3 kap. 6 §
Riksintressena för kulturmiljövården har en mer indirekt betydelse för strandskyddets syften. Kopplingen lyfts i de relevanta miljömålen som alla framhåller betydelsen av kulturmiljöer. Bronsålderssundet och Tumlehed på Hisingens västkust, Delsjöområdet, samt Styrsö skärgård bedöms vara relevanta för strandskyddets syften, inte minst på grund av deras värde för friluftslivet.

3.3.2 Kommunala styrdokument

3.3.2.1 Översiktsplanen

Översiktsplanen antas av kommunfullmäktige och är kommunens övergripande och långsiktiga planering för hur mark- och vattenområden ska användas i kommunen. Den är inte juridiskt bindande. I den tematiska inriktningen ”parker, natur och vatten” beskrivs vikten av vatten och stränder utifrån begreppet ekosystemtjänster. Översiktsplanen understryker betydelsen av en sammanhängande grön infrastruktur i staden, med hög biologisk mångfald.

Särskilt vatten är förknippat med en mängd olika ekosystemtjänster och bidrar i hög grad till att skapa hälsa och välmående hos människor och goda livsmiljöer för växter och djur. I översiktsplanen redovisas olika områden inom kommunen med särskilt höga värden för växt- och djurlivet. Exempel på områden som räknas upp där det pågår arbete för att formellt skydda naturvärdena är Lärjeåns dalgång, Torsviken, Härlanda Tjärn och Hisingsparken. Områden eller delområden som kan prioriteras för olika skydd är också Kvillebäcken, Ganlet, Bronsåldersundet, Billdals park, vissa trädmiljöer samt ålgräsängar i havet.

Möjligheten till friluftsliv ska vara god i kommunen och områden av värde för friluftslivet ska värnas och utvecklas. Att värna strandskyddet för att säkerställa allmän tillgång till kust, sjöar och vattendrag utgör en föreslagen åtgärd i översiktsplanen för att uppnå en god möjlighet till rekreation och friluftsliv i kommunen. Småbåtshamnar ska dock kunna utökas, men samtidigt göras mer tillgängliga för allmänheten.

3.3.2.2 Göteborgs stads friluftsprogram

Friluftsprogrammet syftar till att värna och utveckla möjligheten till friluftsliv i kommunen och gäller de nämnder vars verksamhet berör friluftsliv.

Friluftsprogrammet lyfter fram bad, vattenaktivitet och fiske som prioriterade aktiviteter. Det understryks att bad är en aktivitet som är gratis och att detta har betydelse för att prioritera aktiviteten. Programmet anger också att friluftslivets villkor ska säkerställas genom att tillgången på naturområden bevaras. Detta gäller större friluftsområden i stadens utkant, men även bostadsnära områden har särskild betydelse.

3.3.3 Lokala förutsättningar

3.3.3.1 Geografi

Göteborgs kommun har en lång kuststräcka och en skärgård bestående av en mängd öar, både bebyggda och obebyggda. I kommunen finns också ett antal strandskyddade sjöar och vattendrag, främst i kommunens nordöstra delar. Kommunen har stränder mot Göta- och Nordre älv.

Kuststräckan söder om Göta älvs mynning är till stor del exploaterad av framför allt småhusbebyggelse. Detsamma gäller sydvästra Hisingen norr om mynningen. Hisingens nordvästra kust vid Nordre älvs estuarium präglas av glesare bebyggd landsbygd med punktvisa inslag av sammanhängande bostadsbebyggelse som till stor del består av fritidshus.

Göteborgs södra skärgård består av sex öar med betydande exploatering och helårsboende, en handfull mindre öar med omfattande fritidsbebyggelse, och ytterligare en stor mängd mer eller mindre obebyggda öar av varierande storlek.

Kommunens nordöstra delar består till stor del av oexploaterade skogsområden som genomskärs av Lärjeåns dalgång med öppna fält och viss bebyggelse. Här finns även en mängd sjöar. Kommunens sydöstra hörn präglas av Delsjöområdet med flera strandskyddade sjöar men begränsad bebyggelse.

Hisingen har kust mot havet, Göta- och Nordre älv, men har endast ett fåtal mindre strandskyddade sjöar och vattendrag.

3.3.3.2 Strandskyddets omfattning

Länsstyrelsen har fattat flera beslut gällande strandskyddsgränserna i Göteborgs kommun, det senaste beslutet är från 12 januari 2017 efter den senaste översynen. På vissa platser gäller strandskyddet från 1975 då generellt strandskydd infördes, på vissa platser i kommunen från 1999.

På grund av högt exploaterad kust varierar strandskyddet mycket i omfattning i kommunen och långa sträckor av kusten är inte tillgänglig för allmänheten. I de fall kuststräckan inte är tillgänglig kan detta bero på att marken är olagligt ianspråktagen eller olagligt avstängd på olika sätt.

3.3.4 Strandskyddstillsyn

Naturtillsyn kan vara förebyggande eller kontrollerande, planerad eller händelsestyrd. Förvaltningen strävar efter att arbeta mer förebyggande med tillsyn, då är det möjligt att på sikt minska mängden överträdelser. Det finns en systematik av tillsynen som ser ut som nedan.

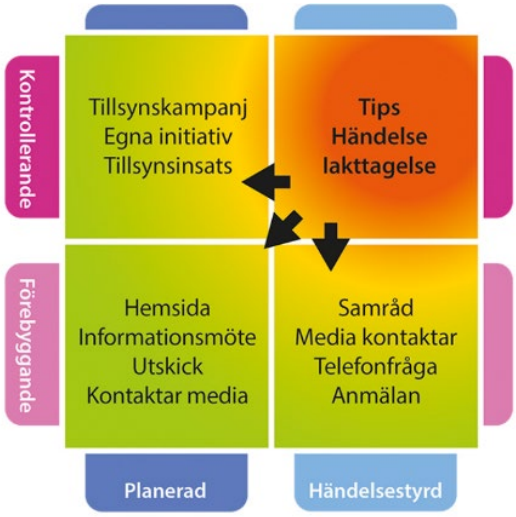

Bild 1. *Bilden är från [Tillsynsplanering - Miljösamverkan Sverige]*

3.3.5 Områden där behovet av tillsyn är stort

Strandskyddet är generellt sett ett starkt allmänt intresse, och vikten av tillsyn är därför över lag hög. För att upprätthålla förtroende för tillsynsmyndigheten och för strandskyddsinstitutet i stort är det viktigt att tillsyn genomförs i hela kommunen där behov finns.

Vissa områden har dock så stora värden som innebär att de har särskild betydelse för att strandskyddet ska uppnå sitt syfte samt för att uppnå de nationella miljömålen. I känsliga områden med stort exploateringstryck finns också en betydande risk för att överträdelser kan orsaka skador som inte utan vidare kan återställas.

Vilka områden som har ett större behov av tillsyn kommer identifieras nedan, dels utifrån vilka värden de har, dels utifrån vilken risk som finns att överträdelser kommer att ske. Flera områden med höga värden bedöms inte som prioriterade, då risken för överträdelser ses som liten. Potentiellt kan också områden utan särskilt höga värden vara prioriterade utifrån att det kan förväntas en stor omfattning av överträdelser. De områden som faller under länsstyrelsens tillsynsansvar ingår inte i kartläggningen.

3.3.5.1 Höga värden för strandskyddets syften

Områden med höga naturvärden
Mark- och vattenområden kan ha särskild betydelse för växt- och djurlivet av olika anledningar. Detta kan vara områden som:

- Utgör livsmiljö för hotade arter
- Innehåller en ovanlig eller känslig naturtyp
- Är en viktig länk för en sammanhållen grön infrastruktur

Områden med höga naturvärden har inventerats inom ramen för en mängd olika projekt och myndigheters verksamhet och detta underlag utgör grunden för att identifiera områden av särskild betydelse för växt- och djurlivet. Underlag som ligger till grund för identifieringen är:

- Kommunala naturreservat och pågående reservatsbildning samt biotopskydd
- Ekologiskt känsliga områden och värdefulla havs- och vattenområden utpekade i översiktsplanen
- Riksintresseområden
- Kommunens inventeringar av artgrupper och marina och limniska miljöer

Grunda, mjukbottnade och exponeringsskyddade vikar får generellt sett anses ha stor betydelse för växt- och djurlivet, vilket även framgår av den nationella tillsynsstrategin.

Områden med höga friluftsvärden

Friluftsvärden är inte lika konkreta som naturvärden, och det kan därför vara svårare att identifiera och avgränsa i vilka områden dessa finns. Långa siktlinjer påverkar friluftsupplevelsen, och åtgärder som görs långt från där friluftsaktiviteten äger rum kan därför ha inverkan på friluftsvärdet. Det förhållandevis omfattande inventeringsarbete som gjorts på naturområdet saknas också till stor del vad gäller friluftslivet. En faktor som ytterligare försvarar avgränsningen av värdefulla friluftsområden är att friluftsvanorna ändras över tid. Utifrån kommunens friluftsprogram kan dock badplatser, större orörda naturområden och tätortsnära natur betraktas som värdefulla friluftsområden. Riksintressen för friluftslivet ger en övergripande bild av var frilutsvärden finns.

Områden där överträdelser kan förväntas

Det är svårt att med någon större träffsäkerhet förutse var strandskyddsöverträdelser kan förväntas äga rum. Ett rimligt antagande som går i linje med förvaltningens erfarenhet utifrån bland annat de tips som kommer in till förvaltningen är dock att strandskyddsöverträdelser, i likhet med andra olovliga bygg- och anläggningsåtgärder, sker i nära anslutning till befintlig bebyggelse och där efterfrågan på att få bygga är hög. Många åtgärder utförs på den egna fastigheten eller i direkt anslutning till denna. Utifrån flygfoton kan man översiktligt avgöra om överträdelser skett på strandskyddade områden.

Specifikt gällande bryggor går det att utifrån flygfoton snabbt att avgöra översiktligt inom vilka områden åtgärder av någon större omfattning har vidtagits, även om det inte lika snabbt går att avgöra om dessa varit olovliga eller inte. Det är rimligt att anta att det även förekommer förhållandevis många olovliga åtgärder på mer isolerade platser som aldrig uppdagas.

Ju mer planerad tillsyn som förvaltningen utför desto bättre bild kommer vi få över hur det ser ut med kommunens överträdelser och var insatser bör ske.

Prioriterade geografiska områden

Utifrån en sammanställning av de parametrar som anges ovan går det att identifiera ett antal områden där det är särskilt prioriterat att genomföra riktade tillsynsåtgärder. Generellt finns ett stort behov av tillsyn längs hela kuststräckan från Björlanda kile på Hisingen till södra kommungränsen, inklusive de bebodda öarna i södra skärgården. Det beror både på höga natur- och friluftsvärden och på en stor risk att överträdelser begås.

Vid kommunens sjöar och vattendrag bedöms tillsynsbehovet genomgående vara lägre trots att de i många fall har höga värden. De flesta sjöar och vattendrag ligger inte i direkt anslutning till bebyggelse och ofta på kommunal mark.

För att utgöra ett användbart underlag för stadsbyggnadsnämndens tillsynsplanering krävs en närmare avgränsning av områden med särskilt behov av tillsyn. Följande områden har identifierats som sådana där behovet av tillsyn är särskilt stort. Dessa områden har samtliga stora naturvärden och ett påtagligt bebyggelsetryck och flertalet har också exponeringsskyddade vikar.

Områden där behovet av tillsyn är stort

- Torslandaviken och vikarna runt Skeppstadsholmen, Hälleviken, Södra och Norra Hästeviken, Sandviken, Stora Varholmen och sundet intill Lilla Varholmen längs kusten i Torslanda på Hisingen
- I anslutning till bebyggelsen på Asperö, på östra Brännö, Donsö, Knarrholmen, Kårholmen, Källö, Köpstadsö, Sjumansholmen, östra Styrsö och Stora Förö i södra skärgården
- Nordreviken i Billdal och kusten från och med Haga kile till Källviks brygga i Näset
- Knarrevik, Möttvik, Skallvik, Brevik, Rörvik och Ganletbukten i Näset

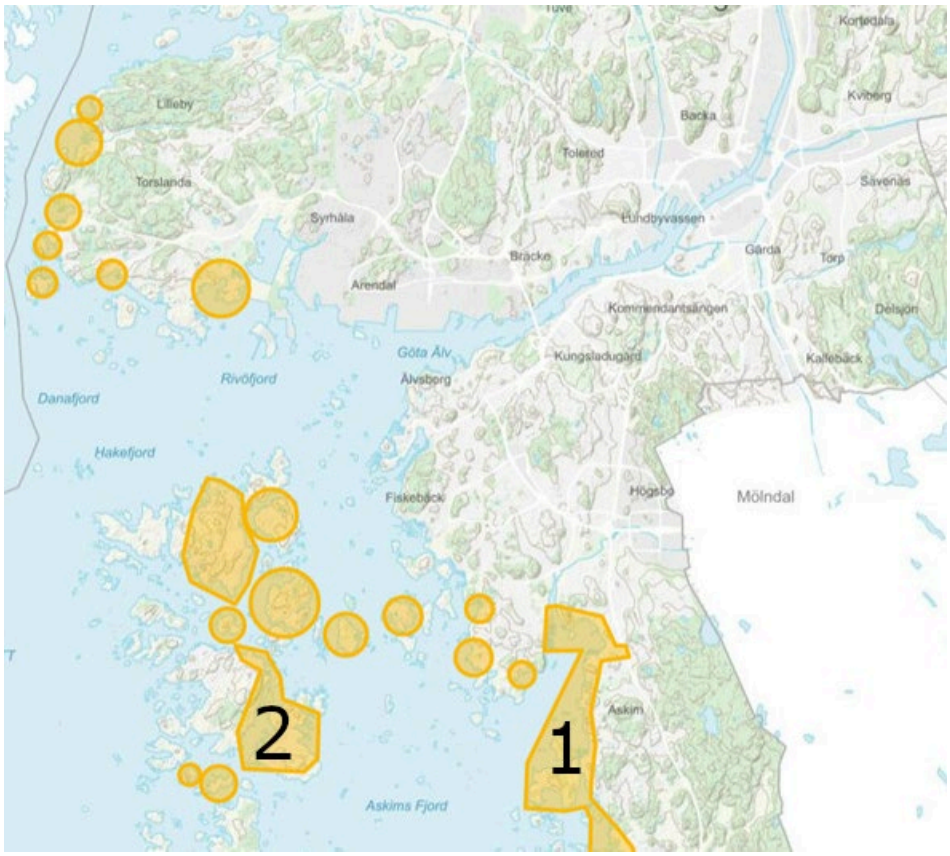

Bild 2. *Ungefärlig omfattning av de områden där behovet av tillsyn bedöms vara särskilt stort. Område 1 och 2 är prioriterade områden under 2025.*

3.4 Tillsynsplan för 2025 för strandskyddet

3.4.1 Prioritering av tillsynsinsatser

Den planerade tillsyn som ingår i planen för året syftar till att komma åt de prioriterade områden som framgår av den nationella tillsynsstrategin och bedömningen av var i kommunen tillsynsbehovet är som störst. Dessa tillsynsaktiviteter kommer att prioriteras i förvaltningens tillsynsarbete. På så vis säkerställs att den mest relevanta strandskyddstillsynen kommer att genomföras under året, frikopplat från den osäkra prognosen för antalet inkomna anmälningar.

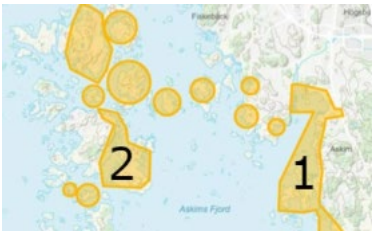
Objekt för planerad tillsyn

De grunda exponeringsskyddade havsvikarna är prioriterade i den nationella tillsynsstrategin. De grunda exponeringsskyddade och mjukbottnade havsvikarna utgör en mycket viktig livsmiljö för många olika arter i havet. Havsvikarna är också ofta populära för badgäster och det är dessutom vanligt att lägga ut bryggor. Många av bryggorna har med stor sannolikhet anlagts olovligen, och kan ge upphov till betydande skador i form av skuggning och följdeffekter i form av båttrafik och därmed propellermuddring eller olovlig muddring på andra sätt.

Planerad tillsyn 2025

Prioriterade områden 2025

De prioriterade områden som utpekas för 2025 är i huvudsak desamma som 2024. Utifrån kartan ovan har det valts ut två områden i samråd med avdelningen Strategi och Taktik som har hand om naturskydd m.m på förvaltningen, för planerad tillsyn under 2025.

Därmed är avsikten att under 2025 genomföra planerad tillsyn i mindre områden inom områdena 1 och 2 vilket är i linje med föregående tillsynsplaner.

Ett exempel inom område 1 är att fortsätta tillsynen av Stora Amundön och Amundövik. I 2021 års tillsynsplan var en planerad aktivitet att bedriva tillsyn av olovliga åtgärder som inventerats i samband med bildandet av naturreservatet Stora Amundö och Billdals skärgård. Under 2023 genomfördes en inventering av vikarna Haga Kile och Skinteboviken samt på Killingsholmen inom naturreservatet. Flera badplatser inom reservatet söder om Haga Kile inventerades också under 2023 vilket genererade ärenden som handlades under 2024.

Stadsbyggnadsnämnden anser fortsatt att det är prioriterat att hantera strandskyddsöverträdelser inom de strandskyddade områdena inom naturreservatet för att bevara de värden som ska skyddas. Stadsbyggnadsförvaltningen kommer därför att fortsätta inventera delar av naturreservatet. Det är ett marint naturreservat och vattenområdena inom reservatet har många grunda, exponeringsskyddade bottnar med förekomst av ålgräsängar.

Exempel inom område 2 är att undersöka exploaterade öar där förvaltningen ser att det finns överträdelser och risk för fler överträdelser, tex Sjumansholmen, Kårholmen, Knarrholmen.

Uppföljning av villkor i dispensbeslut

Enligt den nationella tillsynsstrategin bör kommunerna följa upp givna och avslagna dispenser avseende åtgärder vid eller i exponeringsskyddade vikar. Nämnden har innan 2023 inte gjort någon regelmässig uppföljning av dispensbeslut.

Stadsbyggnadsförvaltningen avser att under 2025 fortsätta genomföra uppföljningen av ett antal tidigare dispensärenden. Under 2023 gjordes uppföljning av ett antal dispenser som inte beviljats. Under 2024 påbörjades det att göra en uppföljning av medgivna dispenser där det har angivits villkor för dispensen och följa upp dessa villkor. Beslut som avser anläggningar i exponeringsskyddade vikar valdes i första hand. Detta arbete har inte gjorts till

fullo under 2024 och kommer under 2025 fortsätta. en tydlighet i hur villkor kan/ska skrivas bör hanteras och hur dessa sedan ska följas upp, när och av vem.

3.4.2 Målsättningar och aktiviteter

Då förvaltningens ambition att under 2025 ta fram en tillsynsplan som sträcker sig över flera år är målen för 2025 med tillhörande aktiviteter inte så omfattande.

Målkategori	Målsättning	Effektmål	Aktivitet
Planerad tillsyn inom strandskyddade områden	Att jobba med de långsiktiga syftena i strandskydds-bestämmelserna i miljöbalken; - Trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och - Bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Fokus under 2025 är två prioriterade områden markerat på en karta som är utpekade och prioriterade i särskilt behov av tillsyn.	Inventering har utförts och tillsynsärenden har startats och handläggningen påbörjats i de fall där det finns misstanke om att en överträdelse skett inom inventerings-området.	Fortsätta inventera strandlinjen i Amundövik och på relevanta delar av Stora Amundö (område 1 i kartan) och starta tillsynsärenden där det finns misstanke om överträdelse. Inventera mindre områden inom område 2 i kartan över prioriterade ärenden.
Interna arbetssätt	Säkerställa att villkor i medgivna dispensbeslut följts och att dispenser som ej beviljats inte utförts ändå.	En uppföljning har gjorts i relevanta ärendet och tillsynsärenden har startats där villkor inte följts och dispenser därmed inte längre gäller eller någon otillåten åtgärd utförts.	Följa upp beslut på plats, starta tillsynsärenden vid behov.
Kompetens-utveckling	Höja kompetensen om strandskydds-bestämmelserna på bygglovavdelningen. Särskilt fokus på hur man villkorar om strandskyddsdispens och hur man ställer krav vid återställande.	Utbildningsinsats har gjorts, rutin har skrivits.	Utbildningsinsats samt rutin.

Stadsbyggnadsförvaltningen
Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)
E-post: stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se